Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

CODARTS: WAARBORGEN VOOR HET EINDNIVEAU BIJ EEN KUNSTVAKINSTELLING

Utrecht, 31 januari 2012

INHOUD

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 3
1.1 CONCLUSIES 3
1.2 ACHTERGROND 3
1.3 VRAAGSTELLING 4
1.4 WERKWIJZE 4
1.5 VERVOLG 5

2 INRICHTING VAN HET ONDERZOEK 6
2.1 ACHTERGROND EN REIKWIJDTE 6
2.2 VRAAGSTELLING 6
2.3 WERKWIJZE 7

3 CONTEXT 9
3.1 HET KUNSTVAKONDERWIJS IN NEDERLAND 9
3.2 CODARTS 10

4 BEVINDINGEN 15
4.1 INTERN TOEZICHT 15
4.2 EXAMENCOMMISSIE 17
4.3 POSITIE THEORETISCHE VAKKEN 19
4.4 ADMINISTRATIE VAN DE STUDIEVOORTGANG 20
4.5 KLACHTENREGELING 23
4.6 WAARBORGEN VOOR HET EINDNIVEAU 23

5 VERVOLG 25
5.1 VERVOLGACTIVITEITEN VAN DE INSPECTIE 25
5.2 VERVOLGACTIVITEITEN VAN DE NVAO 25
5.3 VERVOLGACTIVITEITEN VAN CODARTS 25

BIJLAGE 1 BRONVERMELDING 26

BIJLAGE 2 AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN 27

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

1.1 CONCLUSIES

De inspectie constateert dat de waarborgen voor het eindniveau van de afgestudeerden bij Codarts op korte termijn verbeterd dienen te worden; de inspectie ziet op dit moment echter geen aanleiding te twijfelen aan het gerealiseerde artistieke eindniveau.

De conclusie dat de waarborgen voor het eindniveau op korte termijn verbeterd dienen te worden, is gebaseerd op de volgende constateringen:

1. Het interne toezicht heeft interne bestuurlijke problemen te lang laten voortbestaan.
2. De nieuwe centrale examencommissie vervult nog niet overal binnen de instelling de rol die volgens de WHW sinds 1 september 2010 van examencommissies wordt verwacht.
3. De positie van de theoretische vakken is bij sommige opleidingen goed verankerd, maar er zijn ook opleidingen waar deze vakken incidenteel in het gedrang zijn gekomen.
4. De administratie van de studievoortgang en de schriftelijke onderbouwing van vrijstellingen schieten ernstig tekort.

De conclusie dat er geen aanleiding is te twijfelen aan het gerealiseerde artistieke eindniveau baseert de inspectie op de volgende argumenten:

1. Er is strenge selectie aan de poort.
2. Er is sprake van consequente toepassing van het 'veel-ogen-en-oren-principe' bij beoordeling en toetsing.
3. De afsluiting van de opleidingen bestaat uit een openbaar eindexamen (dat verschillende verschijningsvormen kent) met een publiek optreden waarbij het werkveld vertegenwoordigd is.
4. Codarts heeft een grote aantrekkingskracht op getalenteerde buitenlandse studenten van veel verschillende nationaliteiten.
5. De positie van Codarts-afgestudeerden in het werkveld is vergelijkbaar met die van afgestudeerden van andere Nederlandse kunstvakhogescholen.

1.2 ACHTERGROND

Reikwijdte van het onderzoek
Dit rapport doet verslag van het onderzoek dat de inspectie in oktober en november 2011 heeft ingesteld naar aanleiding van signalen van (ex-)medewerkers van Codarts over misstanden rond de bestuurscultuur binnen de instelling en de mogelijke consequenties daarvan voor de kwaliteit van het onderwijs. Het onderzoek betreft de waarborgen voor het eindniveau van de afgestudeerden bij alle opleidingen van Codarts, te weten vijf bachelor- en drie masteropleidingen.

De signalen over een verstoorde bestuurscultuur komen onder meer voort uit een substantieel aantal (naar schatting van de inspectie tenminste vijftien) langlopende arbeidsconflicten. Deze hebben in een viertal gevallen geleid tot rechtszaken tussen medewerkers en de instelling. De inspectie beschouwt de overwegingen en de uitspraken van de rechter in deze zaken als gegeven en heeft zich daarom bij de beoordeling van de situatie bij Codarts niet verder verdiept in de conflicten die aanleiding vormden tot de betreffende rechtszaken. Dit inspectierapport geeft evenmin antwoord op vragen die in de media zijn gesteld over de besteding van publieke middelen.

Ontwikkelingen voorafgaand aan en tijdens het inspectieonderzoek
Naar aanleiding van de signalen over een ontspoorde bestuurscultuur binnen de instelling en de publiciteit daarover is de voorzitter van het College van Bestuur op 21 september 2011 (tijdelijk) teruggetreden. Op 10 november 2011 trad de voorzitter van de Raad van Toezicht af.

Karakteristieke kenmerken kunstvakonderwijs
Bij de beoordeling van de ontwikkelingen bij Codarts is het van belang rekening te houden met een aantal specifieke kenmerken van het kunstvakonderwijs in het algemeen en de podiumkunsten in het bijzonder. Karakteristiek voor alle kunstvakopleidingen is de strenge selectie aan de poort. Voor de podiumkunsten, waartoe de opleidingen van Codarts behoren, is een ander belangrijk kenmerk dat de opleiding wordt afgesloten met een openbare einduitvoering waarbij het werkveld prominent aanwezig is. Voor Dans en Muziektheater is het bovendien van doorslaggevend belang dat afgestudeerden zo jong mogelijk de arbeidsmarkt betreden.

Daarnaast is het van belang rekening te houden met de bijzondere positie van de kunstensector in de hedendaagse samenleving. Als gevolg van de ingrijpende bezuinigingen op de subsidies in de kunstensector staan ook de kunstvakinstellingen onder aanzienlijke druk. Het is duidelijk dat er minder ruimte op de arbeidsmarkt zal zijn voor afgestudeerden van de kunstvakopleidingen en dat dientengevolge het aantal studenten omlaag zal moeten.

Hoor – wederhoor
Op 13 december 2011 heeft de inspectie de conceptversie van dit rapport voor wederhoor aangeboden aan de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. Op 4 januari 2012 heeft het College van Bestuur de reactie van de instelling aan de inspectie gestuurd. Deze reactie is gedateerd op 2 januari 2012.

1.3 VRAAGSTELLING

De centrale vraag van het onderzoek luidt: zijn er bij de opleidingen van Codarts voldoende waarborgen voor het eindniveau?

De volgende onderwerpen zijn door de inspectie in dit onderzoek aan de orde gesteld:

1. het functioneren van het intern toezicht;
2. het functioneren van de examencommissie;
3. de positie van de theoretische vakken;
4. de administratie van de studievoortgang, met als speciaal punt van aandacht de onderbouwing van vrijstellingen;
5. het functioneren van de interne klachtenregeling.

1.4 WERKWIJZE

Programma in eigen beheer
Uit de signalen voorafgaand aan het onderzoek en uit het vooronderzoek dat de inspectie in oktober 2011 heeft uitgevoerd, bleek dat er sprake was van grote interne tegenstellingen bij Codarts. Daarom heeft de inspectie gekozen voor een werkwijze waarbij het onderzoek onafhankelijk van alle partijen kon worden uitgevoerd. Het werkprogramma voor het onderzoek is door de inspectie volledig in eigen beheer gehouden. Alle vier de locaties van Codarts zijn bezocht door één of meer leden van het inspectieteam.

Onderzoeksactiviteiten
De onderzoeksactiviteiten bestonden uit tientallen gesprekken (met docenten, ondersteunend personeel, managers, studenten, Medezeggenschapsraad, examencommissie, vertrouwenspersonen), analyse van de administratie (het studievoortgangsregistratiesysteem Osiris, studentendossiers, dossiers examencommissie(s)) en analyse van documenten (onderwijs- en examenregelingen, accreditatierapporten). De inspectie heeft ook een deel van de modulebeschrijvingen geraadpleegd. Het handboek voor de studentenadministratie en de werkinstructies voor de gebruikers van Osiris die op verzoek van de inspectie door Codarts enkele weken na het onderzoek zijn aangeleverd heeft de inspectie niet meer bij deze rapportage kunnen betrekken.

Opschoning administratie door de instelling
De inspectie heeft aanwijzingen dat het management geforceerd de administratie op orde heeft willen brengen omdat men besefte dat verbetering heel hard nodig was

en is (zie paragraaf 4.4). De instelling heeft daarbij de grenzen opgezocht. Tot een doelbewuste ernstige vertekening van de onderwijswerkelijkheid heeft dit echter niet geleid.

1.5 VERVOLG

De inspectie vraagt Codarts om uiterlijk 1 maart 2012 een verbeterplan aan te leveren dat duidelijk maakt hoe de geconstateerde tekortkomingen zullen worden aangepakt. De inspectie zal de uitvoering van het verbeterplan van nabij volgen. Begin 2013 zal de inspectie opnieuw onderzoek doen om na te gaan of de tekortkomingen zijn weggewerkt.

De inspectie zal de NVAO vragen om bij toekomstige accreditaties van opleidingen van Codarts speciale aandacht te besteden aan de positie van de theoretische vakken[1], in het bijzonder aan de toetsing en onderbouwing van de vrijstellingen voor deze vakken.

Signaalgevers en klokkenluiders hebben ook onderwerpen aan de orde gesteld die de inspectie niet in dit onderzoek betrokken heeft. Paragraaf 5.3 geeft hiervan een overzicht. De inspectie vraagt Codarts het komende jaar na te gaan of deze klachten gegrond zijn en hier uiterlijk per 1 maart 2012 schriftelijk over te rapporteren aan de inspectie. Bij het inspectiebezoek in 2013 zal de inspectie nagaan of de klachten die gegrond zijn gebleken effectief zijn aangepakt.

1 Een definitie voor het begrip 'theoretische vakken' is niet eenvoudig te geven. Het gaat om vakken die niet direct gerelateerd zijn aan de uitvoeringspraktijk van de artiest. Het kan per opleiding verschillen welke vakken daaronder gerangschikt moeten worden. Voorbeelden zijn muziekgeschiedenis, dansgeschiedenis, Laban-bewegingsanalyse, muziektheoretische vorming, studieloopbaanbegeleiding, cultureel ondernemerschap, scriptie. Het betreft steeds studieonderdelen van een geringe omvang in termen van studiepunten: 1 à 2 EC, met een enkele uitschieter naar 9 EC.

2 INRICHTING VAN HET ONDERZOEK

2.1 ACHTERGROND EN REIKWIJDTE

Signalen
Sinds eind 2010 heeft de inspectie regelmatig signalen gekregen over misstanden binnen Codarts. Twintig personen – afgestudeerden, (ex)medewerkers van Codarts en enkele andere betrokkenen - hebben contact gezocht met de inspectie, sommigen meerdere keren. Ook hebben de Volkskrant, de NRC en andere media aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen binnen Codarts. De meldingen bij de inspectie en de media-aandacht hadden aanvankelijk vooral betrekking op de bestuurscultuur binnen de instelling, met name op de manier van opereren van de voorzitter van het College van Bestuur en op interne (arbeids)conflicten. In tweede instantie (augustus 2011) volgden meldingen dat als gevolg van de problemen rond de bestuurscultuur ook de kwaliteit van het onderwijs en het rechtmatig gebruik van publieke middelen in het geding zouden zijn.

Reikwijdte
Op grond van beide laatstgenoemde meldingen heeft de inspectie vooronderzoek ingesteld. Het vooronderzoek naar de rechtmatige besteding van publieke middelen is nog niet afgerond. Dit rapport heeft dan ook uitsluitend betrekking op het onderzoek naar de waarborgen rond de kwaliteit van het onderwijs. Over het al dan niet rechtmatig gebruik van publieke middelen door Codarts zal separaat gerapporteerd worden. Het onderzoek betreft het volledige onderwijsaanbod van Codarts, te weten vijf bachelor- en drie masteropleidingen. Niet alle opleidingen zijn even uitgebreid onderzocht: het accent lag op Dans en Muziek - de opleidingen waar de meeste van de door de inspectie ontvangen signalen van afkomstig zijn.

Selectie van aandachtspunten
Het grote aantal en de diversiteit van de signalen hebben ertoe geleid dat een selectie moest worden gemaakt. Er waren patronen te onderscheiden in de klachten die de inspectie hebben bereikt. Sommige onderwerpen werden door meerdere mensen ter sprake gebracht en / of (b)leken betrekking te hebben op meerdere opleidingen binnen de instelling. De onderwerpen die de inspectie in het onderzoek aan de orde heeft gesteld, zijn aan deze patronen ontleend. In paragraaf 3 van hoofdstuk 5 (vervolg) geeft de inspectie een overzicht van klachten die geen onderwerp van dit onderzoek zijn geweest, maar die wel door Codarts zelf moeten worden onderzocht en indien nodig aangepakt.

2.2 VRAAGSTELLING

De centrale vraag van het onderzoek luidt: zijn er bij de opleidingen van Codarts voldoende waarborgen voor het eindniveau?

In het onderzoek zijn de volgende onderwerpen aan de orde gesteld:
1. het functioneren van het intern toezicht;
2. het functioneren van de examencommissie;
3. de positie van de theoretische vakken;
4. de administratie van de studievoortgang, met als speciaal punt van aandacht de onderbouwing van vrijstellingen;
5. het functioneren van de interne klachtenregeling.

Deze thema's zijn ontleend aan informatie van signaalgevers en klokkenluiders, met uitzondering van de onderwerpen 2 en 5. Zowel het functioneren van de examencommissie als de interne klachtenregeling zijn door de inspectie naar aanleiding van twee klachten van studenten al eerder (voorjaar 2011) met het College van Bestuur besproken. Daarover is destijds afgesproken dat de inspectie bij eventueel vervolgonderzoek aandacht aan deze onderwerpen zou besteden.

2.3 WERKWIJZE

Vooronderzoek
De inspectie heeft in de periode november 2010 – september 2011 signalen ontvangen van twintig personen, onder wie zowel 'klokkenluiders' (werknemers) als 'signaalgevers' (afgestudeerden, ex-medewerkers en externe betrokkenen). Deze personen hebben allen zelf contact met de inspectie gezocht. Voorafgaand aan het onderzoek heeft de inspectie gesprekken gevoerd met zestien van hen. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden over de periode november 2010 – september 2011. Al deze personen hebben aangegeven anoniem te willen blijven.

Op 29 september 2011 heeft de inspectie op verzoek van het College van Bestuur een gesprek met het College gevoerd over de signalen. Bij dat gesprek was ook de op 21 september 2011 tijdelijk teruggetreden voorzitter van het College aanwezig. Op 6 oktober 2011 heeft de inspectie met (twee leden van) de Raad van Toezicht gesproken. Bij die gelegenheid heeft de inspectie aangekondigd dat zij de volgende dag dossieronderzoek bij de instelling zou uitvoeren en dat er op donderdag 13 oktober gesprekken met docenten en managers gevoerd zouden worden. Op 20 oktober 2011 is het vooronderzoek afgesloten met de conclusie dat er reden was om tot onderzoek over te gaan. Mede op aandringen van de instelling heeft de inspectie besloten het onderzoek zo snel mogelijk uit te voeren, namelijk van 31 oktober tot en met 4 november.

De onderzoekssituatie
Bij inspectieonderzoek is het gebruikelijk dat de inspectie het College van Bestuur van een instelling verzoekt een programma te organiseren, de gesprekpartners uit te nodigen en gespreksruimten ter beschikking te stellen. Uit de signalen en uit het vooronderzoek bleek echter dat er bij Codarts sprake was van grote interne tegenstellingen. Lopende het vooronderzoek heeft de inspectie moeten besluiten zo min mogelijk schriftelijk te communiceren over dit onderzoek. Informatie die de inspectie in vertrouwen aan betrokkenen (binnen en buiten Codarts) stuurde, bleek nog dezelfde dag in handen van de media te zijn. Als er tijdens een onderzoek sprake is van aandacht in de media bemoeilijkt dat het onderzoek doordat niet iedereen dan nog vrijuit durft te spreken

Programma in eigen beheer
Alles overwegende heeft de inspectie gekozen voor een werkwijze waarbij het onderzoek geheel onafhankelijk van alle partijen werd uitgevoerd. Het werkprogramma voor het onderzoek is door de inspectie volledig in eigen beheer gehouden. Het programma is niet binnen de instelling bekend gemaakt. De gesprekspartners zijn door het inspectieteam zelf uitgenodigd en het inspectieteam beschikte over tijdelijke eigen werkruimte in de buurt van de hoofdvestiging van Codarts aan het Kruisplein. Gesprekken werden al naar gelang de voorkeur van de gesprekspartners gevoerd in één van de vier gebouwen van Codarts of in de tijdelijke eigen werkruimte van de inspectie. Het management heeft deze werkwijze van de inspectie volledig gerespecteerd en enkele dagen voor aanvang van het onderzoek binnen de instelling bekend gemaakt.

Onderzoeksactiviteiten
De onderzoeksactiviteiten van het inspectieteam bestonden uit analyse van de administratie (het studievoortgangsregistratiesysteem Osiris, studentendossiers, dossiers examencommissie(s)) en analyse van documenten (onderwijs- en examenregelingen, accreditatierapporten). De inspectie heeft ook een deel van de modulebeschrijvingen geraadpleegd. Het handboek voor de studentenadministratie en de werkinstructies voor de gebruikers van Osiris die op verzoek van de inspectie door Codarts enkele weken na het onderzoek zijn aangeleverd, heeft de inspectie niet meer bij deze rapportage kunnen betrekken.

Daarnaast heeft de inspectie gesprekken gevoerd met tientallen personen die op de een of andere manier betrokken zijn bij het onderwijs binnen Codarts: docenten, ondersteunend personeel, managers, studenten, Medezeggenschapsraad, examencommissie, vertrouwenspersonen. Alle vier de locaties van Codarts zijn bezocht door één of meer leden van het inspectieteam.

Studentendossiers
De inspectie heeft een steekproef van in totaal 44 dossiers onderzocht van de cohorten 2007-2008 tot en met 2010-2011, deels geselecteerd op basis van signalen en deels een aselecte steekproef. De nadruk lag daarbij op de laatste cohorten. De steekproef omvatte 39 bachelordossiers en vijf masterdossiers. De steekproef bevatte dossiers van alle opleidingen: Circus arts, Muziek (jazz, klassiek, pop, muziektheater), Dans, Docent dans en Docent muziek. De meeste dossiers in de steekproef waren van studenten Dans en Muziek, de twee grootste opleidingen van Codarts.

3 CONTEXT

3.1 HET KUNSTVAKONDERWIJS IN NEDERLAND

Selectie aan de poort
Het hbo-kunstvakonderwijs in Nederland heeft een aantal specifieke kenmerken. Ten eerste is er sprake van selectie aan de poort: op grond van artikel 7.26a van de WHW kunnen kunstvakinstellingen aanvullende eisen stellen bij de toelating van studenten. Aangezien er voor veel van de opleidingen in deze sector ruime belangstelling is onder potentiële studenten verkeren de kunstvakinstellingen in de situatie dat zij de meest getalenteerde en gemotiveerde studenten kunnen selecteren. Een substantieel aantal belangstellenden valt af. Hiermee is al een vorm van garantie voor het artistieke eindniveau gegeven.

Druk om snel af te studeren
Een ander belangrijk kenmerk van met name de podiumkunstopleidingen en in het bijzonder de dans is dat het van cruciaal belang is de arbeidsmarkt zo snel en vooral zo jong mogelijk te betreden. Langstudeerders zijn hier zeldzaam. In de eindfase van de opleidingen is echter wel extra waakzaamheid vereist om ervoor te zorgen dat het behalen van de studiepunten voor de theoretische vakken niet ondergeschikt wordt gemaakt aan deze druk.

Samenstelling docentencorps
Essentieel in het kunstvakonderwijs is een intensief één-op-één contact tussen docent en student. In het muziekonderwijs zijn veel docenten nodig voor verschillende instrumenten. Deze omstandigheden leiden ertoe dat opleidingen werken met een relatief groot aantal docenten die kleine aanstellingen hebben en met veel gastdocenten. Veel docenten zijn werkzaam aan meerdere hogescholen tegelijk en vervullen bovendien één of meerdere functies in het werkveld. Deze bijzondere samenstelling van het docentencorps brengt met zich mee dat communicatie over regelingen, administratie van studievoortgang en dergelijke veel aandacht nodig heeft. Examencommissies moeten extra sterk inzetten op een eenduidige aanpak van de beoordeling. De samenstelling van het docentencorps kent echter ook een belangrijk voordeel: de relatie met het beroepenveld mag tot de sterke punten van de sector gerekend worden.

Meer-ogen-en-meer-oren principe
In het proces van beoordelen en toetsen in het kunstvakonderwijs blijft altijd een subjectief element aanwezig, omdat de beoordeling van artistieke prestaties in het geding is. Daarom wordt de beoordeling op cruciale momenten (toelatingsexamen / auditie, eindexamen / concert / optreden voor publiek) toevertrouwd aan een commissie van meerdere beoordelaars. De sector is in gesprek met de NVAO over de vraag hoe het accreditatieproces goed kan worden afgestemd op dit aspect van subjectiviteit in beoordeling en toetsing.

Sectorbrede analyse door NVAO
Een recente analyse (2010) door de NVAO van 52 visitatierapporten in de kunstensector bevestigt veel van bovenstaande punten: *'Uit die sectorbrede analyse ontstaat een positief beeld over de kwaliteit van de kunstvakopleidingen. Dit beeld weerspiegelt de degelijkheid van de opleidingen en steunt op een aantal sterke punten zoals de beroepsgerichte aanpak, de individuele artistieke ontplooiing, de vaktechnische bekwaamheid, de actuele inbreng van het docentencorps en hun brede palet aan deskundigheden, de differentiatie in het aanbod en de strenge selectie aan de poort. Enkele aandachtspunten met betrekking tot het theorieonderwijs, de onderzoekscomponent, de voorbereiding op het 'ondernemerschap' en de formele en structurele betrokkenheid van de alumni en het beroepenveld wijzen daarnaast op zaken die met bijkomende inspanningen de kwaliteit van de kunstvakopleidingen kunnen verhogen.'*

Kunstensector onder druk
Als gevolg van de ingrijpende bezuinigingen op de subsidies voor dansgezelschappen, orkesten en andere instellingen in de kunstensector staan ook de kunstvakinstellingen onder aanzienlijke druk. Hun positie is geanalyseerd door de Commissie

Dijkgraaf (2010). Deze analyse ligt ten grondslag aan het door de kunstvakopleidingen zelf opgestelde sectorplan *Focus op Toptalent* (2011). Uit dit plan blijkt dat de sector zich terdege realiseert dat er in de nabije toekomst minder ruimte voor afgestudeerden uit de kunsten zal zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt, dat de instroom dientengevolge omlaag moet en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Deze ontwikkelingen maken de werkverhoudingen tussen en binnen de sector er niet eenvoudiger op. Er is sprake van extra prestatiedruk en toegenomen onderlinge concurrentie. Verder is de noodzaak groter geworden om studenten vaardigheden op het gebied van ondernemerschap bij te brengen.

3.2 CODARTS

Codarts (www.codarts.nl; BRIN 14NI) is een in Rotterdam gevestigde kleinschalige internationale hogeschool die kunstvakonderwijs aanbiedt op het gebied van muziek, dans en circus. Codarts is ontstaan uit een fusie tussen de Rotterdamse Dansacademie en het Rotterdams Conservatorium. De hogeschool telt ongeveer 1.100 studenten, met 60 nationaliteiten, en circa 340 medewerkers. Het onderwijs wordt verzorgd door het Rotterdams Conservatorium (muziek), de Rotterdamse Dansacademie (dans) en Rotterdam Circus Arts (circus).

Onderwijsaanbod
In het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (Croho) heeft Codarts vijf bachelor- en vier masteropleidingen geregistreerd (tabel1). Alle opleidingen zijn geaccrediteerd en worden bekostigd. De master choreografie wordt in de praktijk niet aangeboden. Er bestaan wel plannen dat op afzienbare termijn te gaan doen. Een nieuwe accreditatie is in voorbereiding. Codarts kent geen duale opleidingen. Twee van de masteropleidingen worden in deeltijd aangeboden; alle andere opleidingen kennen volgens het Croho alleen een voltijdvariant. Op de website van de instelling staat bij de docentopleidingen echter vermeld dat deze ook in deeltijd of als kopstudie te volgen zijn.

Tabel 1 Onderwijsaanbod

opleiding	vt/dt	studielast	geaccrediteerd
B Circus Arts	vt	240	2006 (TNO)
B Dans	vt	240	2007
B Docent Dans	vt	240	2007
B Docent Muziek	vt	240	2010
B Muziek	vt	240	2010
M Choreografie	vt	120	2007 (TNO)
M Danstherapie	dt	120	2007
M Kunsteducatie	dt	60	2010 (TNO)
M Muziek	vt	120	2007 (TNO)

Bron: Croho, oktober 2011

Curriculum
Uit de analyse die de inspectie heeft gemaakt van de onderwijs- en examen regelingen, modulebeschrijvingen en het studievoortgangsregistratiesysteem Osiris blijkt dat het curriculum van de bacheloropleidingen complex en fijnmazig is. Het relatief grote aantal vakken van slechts één of enkele studiepunten levert een versnipperd beeld op. De complexiteit wordt nog groter doordat het studiepad bovendien vaak sterk individueel bepaald is.

Alle opleidingen worden afgesloten met een openbaar eindexamen waarbij het werkveld aanwezig is. De vorm van deze openbare eindexamens loopt uiteen. Bij de uitvoerende opleidingen (Dans, Muziek, Muziektheater, Circus Arts) draagt deze het karakter van een uitvoering voor publiek. Doordat het werkveld hierbij uitdrukkelijk aanwezig is zijn deze examens te beschouwen als openbare sollicitaties.

Studentenaantallen
Het totale aantal studenten over de afgelopen vijf jaar is stabiel. Ook op opleidingsniveau zijn de aantallen redelijk stabiel (tabel 2). Wel vertonen de bacheloropleidingen Docent Muziek en Docent Dans een stijging, terwijl de trend bij de Muziek en Dans dalend is. Verder vallen er binnen de bacheloropleidingen enkele trends waar

te nemen in de afstudeerrichtingen, zoals een daling van het aantal studenten klassieke muziek binnen de bachelor Muziek en toename van de instroom bij Jazz, Pop en Wereldmuziek. De studentenaantallen reflecteren niet in de eerste plaats de maatschappelijke belangstelling voor de verschillende opleidingen als wel de gerichte sturing door het management van de instelling. Aan het begin van elk jaar krijgen de opleidingen van het management te horen hoeveel nieuwe studenten zij mogen aannemen.

Tabel 2 Studentenaantallen Codarts over de afgelopen vijf jaar

Opleiding	2006	2007	2008	2009	2010
B Circus arts		26	28	43	37
B Dans	187	167	157	152	165
B Docent Dans	24	30	30	41	63
B Docent Muziek	79	76	82	88	98
B Muziek	577	584	572	570	534
M Choreografie[2]	pm	pm	pm	pm	pm
M Danstherapie	24	16	31	19	25
M Kunsteducatie	7	9	10	6	11
M Muziek	110	128	131	126	100
Totaal Codarts	1.008	1.036	1.041	1.045	1.033

Bron: feiten en cijfers website HBO-raad, oktober 2011

Selectie
Codarts krijgt voor de meeste opleidingen jaarlijks veel meer aanmeldingen dan het aantal opleidingsplaatsen dat het te bieden heeft, zoals blijkt uit tabel 3.

Tabel 3 Percentage van aanmelders dat wordt toegelaten, met voor 2010 ter vergelijking het aantal studenten dat zich inschrijft en aan de studie begint.

	2006	2007	2008	2009	2010	2010 aantal
Jazz	17,7%	15,6%	13,2%	11,0%	12,1%	28
Klassiek	31,4%	34,5%	39,2%	41,2%	32,5%	54
Muziektheater	13,7%	9,0%	12,4%	11,1%	5,2%	12
Pop	17,1%	14,4%	14,0%	12,5%	9,3%	35
Wereldmuziek	35,1%	47,3%	40,0%	33,8%	37,1%	23
Educatie	34,4%	28,1%	39,2%	45,5%	30,4%	28
Dans	20,7%	11,4%	12,2%	10,5%	23,7%	74
Docent Dans	6,1%	18,4%	16,2%	15,8%	18,2%	24
Circus Arts	46,9%	55,2%	44,4%	50,0%	41,9%	15
M Kunsteducatie	-	66,7%	100,0%[3]	50,0%	77,8%	7
M Muziek	44,7%	46,4%	49,5%	53,0%	31,2%	41
M Danstherapie	37,8%	50,0%	34,5%	-	38,0%	19
Totaal	24,4%	21,6%	21,3%	19,7%	19,9%	360

Bron: Managementinformatie Codarts 2011; Jaarverslag Codarts 2010

Internationale reputatie
Van de kunstvakinstellingen kent Codarts het hoogste percentage buitenlandse studenten, namelijk 41,3% (Nuffic, 2011). Vooral de bachelor Dans en de master Muziek hebben een grote internationale aantrekkingskracht: vier van de vijf studenten in die opleidingen hebben een andere nationaliteit dan de Nederlandse; bij andere Nederlandse kunstvakinstellingen ligt dat percentage lager of (in één geval) gelijk. Bij de docentopleidingen bestaat een kwart tot een krappe helft uit niet-Nederlandse

2 Deze opleiding staat weliswaar geregistreerd in het Croho maar wordt in de praktijk niet aangeboden. Voorbereidingen voor hernieuwde accreditatie lopen nog.
3 Deze 100% komt overeen met drie studenten. In 2007 waren het vier studenten, in 2009 slechts één.

studenten, vrijwel alle andere instellingen hebben meer studenten met een Nederlandse achtergrond.

Kwaliteitszorg
Codarts beschikt over een kleine afdeling kwaliteitszorg op centraal niveau, waar één persoon werkzaam is. Tot voor kort waren dat twee personen. Op opleidingsniveau ligt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg bij de opleidingsmanager, maar de centrale afdeling biedt ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van de accreditaties.

Daarnaast coördineert kwaliteitszorg de deelname van Codarts aan de jaarlijkse nationale studentenenquête (NSE). Codarts doet eens per twee jaar mee; de respons zou volgens de instelling te laag worden als de studenten jaarlijks de enquête voorgelegd zouden krijgen. Kwaliteitszorg was van plan eens per twee jaar een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) te houden, maar het lukte de afdeling niet om met het College van Bestuur tot overeenstemming te komen over de manier waarop het MTO zou moeten worden uitgevoerd.

Er is een begin gemaakt met het afnemen van digitale module-evaluaties (EvaSys). Afgelopen jaar zijn er pilots met dit nieuwe systeem uitgevoerd bij opleidingen die binnenkort weer geaccrediteerd zullen worden: Dans, Docent Dans en Circus Arts. De instelling was tevreden met de respons. De inspectie ontving een aantal voorbeelden van de module-evaluaties. Deze geven een gedetailleerd beeld van de mening van de studenten over een module. In het verleden werden er ook hogeschoolbreed module-evaluaties uitgevoerd, maar altijd op papier. Dat was een heel intensief proces doordat er heel veel modules zijn, onder meer vanwege alle verschillende instrumenten die studenten als hoofdvak kunnen kiezen.

Naast bovengenoemde onderwerpen zijn ook nog een aantal andere taken belegd bij de afdeling kwaliteitszorg, zoals het monitoren van het Arbo-beleid.

Studentenoordelen
De afdeling kwaliteitszorg analyseert jaarlijks de scores van Codarts op de NSE. In 2010 leverde deze analyse het volgende beeld op:

a) Op twee van de vijftien thema's scoorde Codarts significant beter dan het landelijk gemiddelde (namelijk 'docenten' en 'huisvesting'), op vijf thema's lag de score ongeveer op dat gemiddelde en op acht thema's scoorde Codarts significant lager dan het gemiddelde.
b) Codarts scoorde het hoogst voor inhoud, algemene vaardigheden en docenten (boven de 3,5) en het laagst op informatievoorziening, studiefaciliteiten, studierooster en betrokkenheid (onder de 3,0).
c) Het totaaloordeel over de studie lag voor precies op het landelijke HBO-niveau (3,7).
d) Codarts als geheel scoorde over de hele linie net iets lager dan de andere kunstvakopleidingen.

In de Keuzegids 2012 kreeg Codarts weinig punten. Het betreft een relatieve score die Codarts vergelijkt met andere kunstvakhogescholen. De NSE heeft een aandeel van 70% in deze beoordeling. Volgens de analyse van de afdeling kwaliteitszorg is de slechte beoordeling vooral toe te schrijven aan de stijging van collega-kunstvakhogescholen.

Codarts afgestudeerden op de arbeidsmarkt
De accreditatierapporten zijn positief over de mogelijkheden van Codarts-afgestudeerden om een baan in de kunstensector te vinden. Het accreditatiepanel Muziek (2010) signaleert een toename in het aantal uitnodigingen voor optredens van studenten buiten de hogeschool en de prijzen en laureaten behaald door studenten en afgestudeerden. Daaruit blijkt volgens het panel een duidelijke waardering van het werkveld. Daarnaast weet het werkveld Codarts steeds vaker te vinden voor artistieke en prestigieuze projecten in binnen- en buitenland. Uit overzichten van de huidige betrekkingen van afgestudeerden van diverse opleidingen blijkt ook dat de afgestudeerden er in slagen werk in de kunstensector te vinden.

Het research instituut onderwijs-arbeidsmarkt ROA voert jaarlijks een onderzoek uit onder de alumni van de hogescholen. Deze zogenaamde HBO-monitor bevat veel gegevens over de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden, wat ze verdienen en in welke beroepen ze terecht komen. De respons op dit onderzoek is voor kunstvakho-

gescholen vrij laag omdat het moeite kost om afgestudeerden die in het buitenland werkzaam zijn in dit onderzoek te betrekken.

Codarts laat om het jaar muziek en dans onderzoeken. In tabel 4 wordt het werkloosheidspercentage onder de afgestudeerden weergegeven (situatie 2007), gevolgd door het percentage afgestudeerden dat dezelfde opleiding aan dezelfde hogeschool zou volgen als hij of zij nog eens mocht kiezen. Verder wordt in de tabel weergegeven welk deel van de afgestudeerden voor een vervolgopleiding heeft gekozen. Tot slot volgt het oordeel van de afgestudeerden over de aansluiting tussen hun huidige functie en de gevolgde hbo opleiding. 89% van de alumni van Codarts is tevreden over de aansluiting van de opleiding op de arbeidsmarkt.

Tabel 4 Werkeloosheidspercentage onder afgestudeerden (2007 / 2008) in de kunstensector

	Werkeloosheid	Zelfde opleiding?	Vervolgonderwijs	Aansluiting
Amsterdamse hogeschool van de kunsten	10%	83%	25%	80%
Artez	9%	92%	23%	85%
Codarts, Hogeschool voor de kunsten	**9%**	**90%**	**31%**	**89%**
Gerrit Rietveld	7%	87%	18%	63%
Hogeschool van Beeldende kunsten, muziek en dans	10%	88%	18%	78%
Hogeschool voor de kunsten Utrecht	10%	79%	22%	65%
Totaal hbo	5%	79%	34%	77%

Bron: HBO Monitor, in Managementinformatie Codarts 2010

Voor de afgestudeerden 2008 / 2009 was het beeld minder gunstig; bij de interpretatie van de gegevens moet er rekening mee gehouden worden dat de fluctuaties groot kunnen zijn doordat het aantal respondenten heel klein is:

Tabel 5 Werkeloosheidspercentage onder afgestudeerden (2009 / 2010) in de kunstensector

	Werkeloosheid	Zelfde opleiding?	Vervolgonderwijs	Aansluiting
Amsterdamse hogeschool van de kunsten	3%	88%	28%	81%
Artez	5%	88%	23%	73%
Codarts, Hogeschool voor de kunsten	**15%**	**94%**	**41%**	**70%**
Design academy	3%	85%	5%	70%
Gerrit Rietveld	8%	88%	24%	56%
Hogeschool der Kunsten Den Haag	4%	89%	17%	73%
Hogeschool voor de kunsten Utrecht	5%	80%	17%	73%
Totaal hbo	5%	79%	34%	77%

Bron: HBO Monitor, in Managementinformatie Codarts 2011

Interne audit en zelfevaluatie
Codarts heeft halverwege 2011 zelf onderzoek geïnitieerd naar de administratie van de studievoortgang en de stand van zaken met betrekking tot de studentendossiers. Aanleiding hiertoe waren het inspectieonderzoek naar alternatieve afstudeertrajecten (Inspectie van het Onderwijs, 2011) en publicaties in de pers met kritische vragen over studentendossiers bij Codarts. Uit een eerste audit van beperkte omvang door twee externe consultants bleek dat er inderdaad zeer veel te verbeteren viel in de administratieve processen.

Het management heeft vervolgens met onmiddellijke ingang een taskforce studentendossiers in het leven geroepen die een uitgebreide interne audit heeft uitgevoerd. Er zijn 169 dossiers uitgebreid onderzocht. De uitkomsten van dit onderzoek zijn beschreven in het rapport 'Audit studentendossiers' (september 2011). Dit is een helder document dat kritisch is over de administratie van vrijstellingen, beoordelingen, motivering van de toelating, etc. Codarts had dus vóór de start van het inspectieonderzoek vastgesteld dat er sprake was van ernstige tekortkomingen op het gebied van de administratie van de studievoortgang. De Kadernotitie Studentendossier van september 2011 zet lijnen uit om tot verbetering van de administratieve processen te komen.

4 BEVINDINGEN

De paragrafen 1 tot en met 5 van dit hoofdstuk bevatten de onderzoeksbevindingen, geordend naar de vijf thema's die in het onderzoek aan de orde zijn gesteld. Op basis van deze bevindingen en de in hoofdstuk 3 gepresenteerde informatie volgen in paragraaf 4.6 de bevindingen met betrekking tot de waarborgen voor het eindniveau.

4.1 INTERN TOEZICHT

De signaalgevers en klokkenluiders die contact hebben gezocht met de inspectie maakten allen melding van een verstoorde bestuurscultuur; sommigen van hen spraken zelfs van een angstcultuur. Deze geluiden klonken ook door in de perspublicaties. Tijdens het onderzoek heeft de inspectie zelf contact gezocht met tientallen medewerkers van Codarts uit alle lagen van de organisatie. In de gesprekken is steeds de vraag gesteld of de gesprekspartner(s) het beeld herkenden dat in de pers naar voren was gekomen. De reacties op deze vraag zijn te rangschikken op een schaal van 'volledige herkenning' tot 'in het geheel niet herkenbaar':

a) **Volledige herkenning**: enkele gesprekspartners ervaren een angstcultuur. In de praktijk houdt dit vooral in dat ze geen kritiek durven te uiten uit angst voor mogelijk verlies van hun baan of degradatie.
b) **Gedeeltelijke herkenning**: vrijwel alle gesprekspartners herkenden de geluiden in de pers waarin sprake was van 1) grillig en onberekenbaar beleid, 2) ondoorzichtig personeelsbeleid waarbinnen benoeming van bevriende relaties regelmatig voorkomt, 3) onvoldoende vertrouwen in College van Bestuur, directie en Raad van Toezicht en hun onderlinge samenwerking. Ook signalen over een slechte werksfeer zijn herkenbaar, met de kanttekening dat dit probleem vooral de verhoudingen met het management betreft en niet de onderlinge verhoudingen op de werkvloer.
c) **In het geheel niet herkenbaar**: enkele gesprekspartners herkennen de signalen in het geheel niet. Zij zijn uitdrukkelijk positief over hun werksituatie. Zij wijzen er op dat het College van Bestuur veel bereikt heeft voor Codarts (erkenning in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, nieuwe opleidingen, tevreden studenten). Dit zijn bijna allemaal gesprekspartners die hun werkplek hebben buiten het hoofdgebouw aan het Kruisplein. Overigens zijn sommigen van hen wel van mening dat het College van Bestuur zich te vaak en te indringend mengt in de besluitvorming over de dagelijks gang van zaken op de werkvloer.

De inspectie stelt vast dat slechts enkelen het woord 'angstcultuur' van toepassing vinden, maar dat er voor het overige een breed gedragen gevoel van herkenning van de problemen bestaat. Een substantieel deel van de medewerkers ervaart een problematische werksituatie. De mate waarin dit probleem speelt verschilt sterk per locatie: in het hoofdgebouw is de situatie problematisch, maar op de overige locaties valt het mee.

De inspectie heeft tijdens haar onderzoek de volgende zaken waargenomen die aan deze situatie hebben bijgedragen:

a) Er is sprake van uitzonderlijk veel managementwisselingen. De opleiding Dans heeft de afgelopen zes jaar zes verschillende onderwijsmanagers gehad; ook bij Muziek zijn er heel veel wisselingen geweest.
b) In de gesprekken is de inspectie een groot aantal voorbeelden tegengekomen van arbeidsconflicten tussen Codarts en eigen medewerkers. Vier daarvan zijn uitgelopen op rechtszaken; een aanzienlijk groter aantal heeft geleid tot juridische procedures die zijn geëindigd in een schikking – al dan niet met beëindiging van het dienstverband door middel van een afvloeiingsregeling.
c) Er zijn aanwijzingen dat het personeelsbeleid onvoldoende zakelijk is. Functies veranderen regelmatig en op onverwachte momenten van naam; benoemingsprocedures zijn ondoorzichtig.
d) Het College van Bestuur zit (letterlijk en figuurlijk) erg dicht op de werkvloer; met name de opleiding Dans krijgt onvoldoende ruimte een eigen koers te varen. Onder de vorige directeur (tegenwoordig lid van het College van Bestuur) heeft de Dansacademie heel veel aanzien in het werkveld opgebouwd, zowel in Nederland als daar buiten. Dat is een mooi resultaat en

de opleiding is een uitstekend visitekaartje voor Codarts. Maar de afgelopen jaren is de balans tussen (vaak onverwachte) eervolle optredens en het onderwijs wel eens zoek geraakt. (De planning van) het onderwijsproces mag hier niet meer onder lijden.

e) Het meest recente MTO binnen Codarts stamt uit 2006. De resultaten van dit MTO bevatten voortekenen van problemen die inmiddels binnen de organisatie ernstige vormen hebben aangenomen. Het is daarom verbazingwekkend dat het College van Bestuur in de tussenliggende periode geen nieuwe MTO's heeft laten uitvoeren. In een gesprek in oktober 2011 met de toenmalige voorzitter en een lid van de Raad van Toezicht heeft de inspectie gevraagd waarom er zo lang geen MTO was gehouden. De toenmalige voorzitter liet weten weinig te zien in het instrument MTO. De afdeling kwaliteitszorg wilde eens per twee jaar een MTO houden maar kon niet tot overeenstemming komen met het College van Bestuur over de te kiezen aanpak. Kwaliteitszorg wilde meedoen aan een landelijk gestandaardiseerd onderzoek maar kreeg daar geen goedkeuring voor. Het College heeft in 2011 wel een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) door een extern bureau laten uitvoeren. In deze inventarisatie is volgens het externe bureau niets gebleken van een angstcultuur. Echter de vraagstelling (agressie, geweld en seksuele intimidatie) zit net naast de vraag naar de herkenbaarheid van de perspublicaties. Ook heeft de nadruk in de RI&E sterk gelegen op gesprekken met het management. De inspectie is dan ook van mening dat het uitvoeren van de RI&E niet gelijk gesteld kan worden aan een instellingsbreed MTO dat anoniem wordt ingevuld. De Branchecode Governance HBO (2006) bepaalt dat het College van Bestuur verantwoordelijk is voor het beheersen van de risico's verbonden aan de instellingsactiviteiten en dat het College van Bestuur hierover rapporteert aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft de wettelijke taak toe te zien op de naleving van de Branchecode (artikel 10.3d, tweede lid, WHW). De inspectie constateert dat de Raad van Toezicht deze wettelijke taak onvoldoende heeft waargemaakt.

f) De medezeggenschapsraad (MR) heeft zich in de loop der jaren vaak gepasseerd gevoeld en de vertrouwensrelatie tussen MR en Raad van Toezicht en tussen MR en College van Bestuur is verschillende keren op de proef gesteld. Een ernstig conflict speelde zich af in de periode 2006 – 2008. De huidige MR heeft de inspectie laten weten bij diverse gelegenheden de aandacht van het College van Bestuur en / of de Raad van Toezicht gevraagd te hebben voor problemen rond de bestuurscultuur. De leden van de huidige Raad van Toezicht die resteren na het vertrek van de voorzitter hebben in de reactie van de instelling d.d. 2 januari 2012 op dit punt het volgende laten weten: 'Als de MR al om aandacht hiervoor gevraagd heeft, is dat niet in de afgelopen anderhalf jaar geweest en is het belangrijk dit punt in de tijd te plaatsen. Echte onrust vanuit de MR ontstond pas na het artikel in De Volkskrant in juni 2011.'

g) De inspectie vraagt zich af hoe goed de Raad van Toezicht geïnformeerd is over wat er binnen de instelling werkelijk speelt. Het lijkt er op dat het College van Bestuur de Raad van Toezicht selectief informeert door de nadruk op successen te leggen, de zonnige kant van zaken te belichten en probleemsituaties zo min mogelijk onder de aandacht te brengen. Voorbeelden:
   - Uit interne notities van de afdeling kwaliteitszorg voor het directeurenberaad blijkt dat het met de studenttevredenheid minder florissant gesteld is dan de Raad van Toezicht veronderstelt. De indrukken van de Raad zijn waarschijnlijk gebaseerd op de jaarverslagen en de managementinformatie. Het is de vraag of de Raad de beschikking heeft gekregen over de notities van de afdeling kwaliteitszorg.
   - De Raad van Toezicht lijkt zich niet bewust te zijn de grote aantallen personeelswisselingen en juridische procedures.
   - Het is de inspectie opgevallen dat brieven van de inspectie aan het College van Bestuur niet (altijd direct) werden doorgestuurd naar de Raad van Toezicht.

h) Aan de andere kant heeft de Raad van Toezicht zelf kennelijk ook onvoldoende kritisch doorgevraagd. In zijn reactie d.d. 2 januari 2012 merkt de Raad van Toezicht naar aanleiding hiervan het volgende op: 'Dat doet geen recht aan de feiten. Op 16 maart 2010 is er een bezoek aan de Dans gebracht en is er op een open manier van gedachten gewisseld. Daarbij kwamen geen onrustgevoelens over zaken die niet goed zouden gaan ter sprake, sterker nog: het was een juichverhaal.' De Raad maakt zich voor informatie over de instelling niet uitsluitend afhankelijk van het College van Be-

stuur. Leden van de Raad van Toezicht brengen af en toe werkbezoeken aan opleidingen. Zo hebben er de afgelopen jaren drie werkbezoeken plaatsgevonden aan de Dansacademie. In verslagen van twee overlegvergaderingen (30 september en 16 december 2010) tussen de Raad van Toezicht en het College van Bestuur staat te lezen dat er bij Dans problemen waren. Uit de gesprekken die de inspectie heeft gevoerd is echter gebleken dat men op de werkvloer bij de opleiding Dans het gevoel heeft door de Raad van Toezicht in de steek te zijn gelaten aangezien de problemen bleven voortduren. Hoewel er volgens het College van Bestuur wel allerlei pogingen in het werk zijn gesteld om de problemen bij Dans uit de wereld te helpen, is het netto eindresultaat dat die pogingen onvoldoende effectief zijn geweest.

i) Met betrekking tot de samenstelling van de Raad van Toezicht merkt de inspectie op dat deze op tenminste één punt niet in overeenstemming is met de WHW. Op grond van artikel 10.3d, lid 4, WHW dient één lid van de Raad van Toezicht benoemd te worden op voordracht van de MR. In zijn reactie d.d. 2 januari 2012 heeft de instelling naar aanleiding hiervan de volgende aanvulling gegeven: 'De Raad van Toezicht was al doende de Raad van Toezicht op sterkte te krijgen. In het overleg tussen de Raad van Toezicht en de MR van begin november is afgesproken dat de nu ontstane vacature wordt ingevuld door een voordracht van de MR'.

Deelconclusie
Het interne toezicht heeft interne bestuurlijke problemen te lang laten voortbestaan. De inmiddels tijdelijk teruggetreden voorzitter van het College van Bestuur heeft naar het oordeel van de inspectie te weinig weerwerk gekregen van de naaste omgeving, te weten de overige leden van het topmanagement en de Raad van Toezicht.

4.2 EXAMENCOMMISSIE

Decentrale examencommissies
Tot september 2010 kende Codarts decentrale examencommissies per opleiding. Uit gesprekken en uit de dossierstudie leidt de inspectie af dat de decentrale commissie bij Muziek (met name Klassieke Muziek) conform de toenmalige wettelijke vereisten functioneerde. Andere opleidingen, in het bijzonder Dans,voelden zich vaak aan hun lot overgelaten. Er bestond veel onduidelijkheid over de rol van de examencommissie. Bij gebrek aan een onderwijsmanager werd de examencommissie bij Dans soms meer een managementorgaan of een afdelingsoverleg.

Centrale examencommissie
De instelling van de centrale examencommissie per 1 september 2010 is een goede start voor het ontwikkelen van een examencommissie die de proactieve kwaliteitsbewakende rol kan gaan vervullen die de WVB van examencommissies verwacht. De commissie wordt voorgezeten door de voorzitter van de vroegere decentrale examencommissie Muziek. Daarnaast bestaat de commissie uit een vertegenwoordiger van Dans, een vertegenwoordiger van Circus Arts en een vertegenwoordiger van Muziek. De samenstelling van de commissie bouwt hiermee voort op de gedegen expertise van de vroegere examencommissie Muziek. Daardoor is voorzien in juridische expertise en ruime ervaring. De commissie wordt ondersteund door een secretaris. De secretaris van de commissie maakt voor alle beslissingen pre-adviezen.

De nieuwe examencommissie heeft een werkplan opgesteld gericht op het verder ontwikkelen van haar kwaliteitsbewakende rol. De commissie is haar werkzaamheden begonnen door als toehoorder de beoordelingsvergadering over de eindexamens bij alle opleidingen bij te wonen.

Uitgangspunt van de commissie is dat de kwaliteit van het onderwijs en de interactie 'student – docent' altijd voorop moeten staan. Daarbij vraagt de commissie aandacht voor de bijzondere positie van het kunstvakonderwijs: 1) afgestudeerden moeten zich bewijzen in de harde dagelijkse praktijk; 2) in de toetsing zit altijd een subjectief element; 3) de 'meten is weten' mentaliteit slaat in deze tijd wel eens door – bij het kunstvakonderwijs past deze mentaliteit niet altijd goed.

Kwaliteitswaarborg voor heel Codarts
De nieuwe examencommissie wil voor de organisatie als geheel een kwaliteitswaarborg bieden. Hiertoe gaat zij als volgt te werk:

a) Een duidelijke systematiek; aan de structuur moet nog wel gewerkt worden. Zo is het bijvoorbeeld de bedoeling de komende toetscommissies in te stellen. Die waren er nu nog niet.
b) Goed delegeren naar de professionals op de werkvloer. Alle opleidingen worden geacht tijdig door te geven wie de voorzitter(s) van de beoordelingscommissie(s) is / zijn. Dit proces loopt nog niet vlekkeloos.
c) Goed contact houden met de mensen die het werk moeten doen. Gezien het grote aantal docenten met kleine aanstellingen vraagt dit stevige inzet.
d) Steekproefsgewijs / marginaal toetsen van het toetsingsproces binnen de academies.

Goede basis voor de werkzaamheden
Om haar werkzaamheden zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, moet de examencommissie kunnen beschikken over een sluitende beschrijving van het onderwijsproces en de beoordelingsprocessen die daar deel van uitmaken. De OERen en de studiegidsen bieden naar de mening van de inspectie wat dit betreft vaak nog onvoldoende houvast en sporen niet altijd met Osiris. In het beoordelingsproces zoals dat in de praktijk wordt toegepast, zitten verder soms sterke elementen die niet beschreven staan in de OER. Een voorbeeld hiervan is het tentamen MT7 bij klassieke muziek (zie ook paragraaf 4.3).

Verschil van inzicht binnen de commissie
Medio 2011 zag de vertegenwoordiger van de Dansacademie in de examencommissie zich genoodzaakt om uit de commissie te stappen. Uit de brief die hij schreef om zijn besluit toe te lichten, blijkt dat hem door de onderwijsmanager per mail was verzocht om met spoed enkele vrijstellingen goed te keuren aangezien de betreffende twee studenten binnen twee dagen zouden afstuderen. De persoon in kwestie vond dat hiermee de gouden regel 'nooit met terugwerkende kracht' geschonden werd. De andere leden van de commissie waren van mening dat de gevraagde vrijstellingen wel verleend konden worden. Het besluit was genomen conform de procedure ex artikel 6.7 van het Huishoudelijk Reglement van de commissie. Dit artikel luidt: 'De Examencommissie kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits alle leden in de gelegenheid zijn gesteld hun mening te uiten. Een besluit buiten vergadering komt tot stand indien de meerderheid van de leden zich vóór het voorstel verklaart. Van elk buiten vergadering genomen besluit wordt mededeling gedaan in de eerstvolgende vergadering. Die mededeling wordt in de notulen vermeld.' De inspectie heeft onvoldoende informatie om te beoordelen wie het bij het rechte eind had. Zij signaleert echter dat het probleem zich waarschijnlijk helemaal niet zou hebben voorgedaan als de studievoortgangsadministratie op orde was geweest.

Jaarverslag
De examencommissie is wettelijk verplicht jaarlijks verslag van haar werkzaamheden (WHW, artikel 7.12b, lid 5). De nieuwe commissie is op 1 september 2010 gestart. Ten tijde van het onderzoek van de inspectie (november 2011) had de commissie nog geen jaarverslag uitgebracht.

Zelfbeoordeling examinering
Codarts heeft een kritische zelfbeoordeling examinering opgesteld, gebaseerd op het het format 'zelfbeoordeling examinering 2010-2011' van de inspectie (sector BVE). Deze zelfbeoordeling identificeert nog een aantal aanvullende verbeterpunten die de komende tijd zullen worden aangepakt, zoals het instellen van toetscommissies.

Deelconclusie
De inspectie concludeert dat de nieuwe centrale examencommissie een goede start heeft gemaakt, maar dat zij nog niet overal binnen de instelling de rol vervult die volgens de WHW sinds 1 september 2010 van examencommissies wordt verwacht.

4.3 POSITIE THEORETISCHE VAKKEN

Kleine curriculumonderdelen
Een definitie voor het begrip 'theoretische vakken' is niet eenvoudig te geven. Het gaat om curriculumonderdelen van meestal slechts enkele EC's die niet direct gerelateerd zijn aan de uitvoeringspraktijk van de artiest. Het verschilt per opleiding welke vakken hieronder gerangschikt kunnen worden. Voorbeelden zijn muziekgeschiedenis, dansgeschiedenis, Laban-bewegingsanalyse, muziektheoretische vorming, studieloopbaanbegeleiding, beleid en beroep, cultureel ondernemerschap. Klokkenluiders en signaalgevers hebben aangegeven dat het voorgekomen is dat soms studenten zijn afgestudeerd die een of meer van deze vakken niet zouden hebben gehaald.

Verankering theoretische vakken
Alle opleidingen kennen een toelatingsexamen waarin zowel de artistieke vaardigheden als het theoretische kennisniveau van de kandidaat getoetst worden. Een ander borgingsmechanisme met betrekking tot theoretische vakken is dat de betreffende vakken verplichte onderdelen van het curriculum zijn. Een van de studenten die de inspectie gesproken heeft, gaf aan verbaasd te zijn over de vraag of de toetsing van de theoretische vakken wel op orde was: 'Dat zijn nu juist de kennisvakken, die bij uitstek goed te toetsen zijn.'

Uit gesprekken concludeert de inspectie dat de positie van de theoretische vakken bij de opleiding klassieke muziek in het algemeen goed verankerd is. Bij deze opleiding is sprake van een vakgroep van ervaren theoriedocenten die zich niet laat passeren. Ook was de positie van de vroegere decentrale examencommissie binnen deze opleiding sterk, en dat geldt evenzeer voor de nieuwe examencommissie. Bovendien moeten kandidaten in het zevende en dus laatste semester van de opleiding klassieke muziek het tentamen MT7 afleggen. In dit tentamen wordt het theorieniveau van de student getoetst in nauwe samenhang met het hoofdvak. De kandidaat voert een muziekstuk uit en moet van datzelfde muziekstuk een theoretische analyse presenteren.

Bij andere opleidingen is de positie van de theoretische vakken vaak meer afhankelijk van de individuele docent en daardoor kwetsbaarder (juist daarom is het zo belangrijk om in de OER en / of de studiegids duidelijke afspraken vast te leggen). Dat geldt met name voor Dans, omdat daar de noodzaak van het zo vroeg mogelijk betreden van de arbeidsmarkt hier sterk doorwerkt. Stel dat vlak voor het moment van afstuderen blijkt dat een vak van één of twee EC niet is afgerond, dan moet je als docent wel van heel goede huize komen om vol te houden dat deze student een mooie kans bij een dansgezelschap aan het werk te gaan moet laten lopen. In het verleden is het bij Dans en mogelijk ook bij Jazz en Muziektheater volgens gesprekspartners dan ook incidenteel voorgekomen dat een diploma werd uitgereikt aan mensen die niet alle theoretische vakken werkelijk behaald hadden. Dat geldt bijvoorbeeld voor Laban movement analysis. In plaats daarvan deed de student dan ruimere praktijkervaring op.

Bij Dansgeschiedenis heeft dit probleem niet gespeeld. De betreffende docent weet soms zelfs uitstel van het eindexamen te bewerkstelligen omdat Dansgeschiedenis nog moet worden behaald. In een gesprek met het College van Bestuur bleek dat niet alleen de rol van de docent bepalend is in deze. Volgens het College van Bestuur is ook de aard van de vakken Laban movement analysis en Dansgeschiedenis fundamenteel verschillend. Dansgeschiedenis betreft kennis die je tijdens je opleiding moet verwerven. Laban movement analysis kun je volgens het College in de praktijk leren: wie afstudeert zonder Laban en meteen op topniveau gaat dansen, die pikt dat vanzelf op, en nog wel vele malen beter dan tijdens een opleiding, zo luidt de redenering.

De inspectie kan zich in de bovenstaande redenering niet vinden; op deze manier worden in feite vrijstellingen 'in het vooruit' verleend. Een opleiding die tot een hbo-diploma leidt behoort een curriculum te kennen waarvan alle onderdelen belangrijk deel van een geheel zijn en dus ook getoetst worden. Niet voor niets geeft de WHW (artikel 7.3, lid 2) de volgende definitie van het begrip opleiding: 'Een opleiding is een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardighe-

den waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken.'

Met name bij Dans is het regelmatig voorgekomen dat pas vlak voor het afstuderen duidelijk werd dat voor een student bepaalde theoretische vakken nog niet geregistreerd stonden in Osiris. Deze situatie heeft geleid tot het in 4.2 beschreven voorval waarbij de vertegenwoordiger van Dans in de centrale examencommissie zich genoodzaakt voelde uit de commissie te stappen (2011). Dergelijke situaties konden ontstaan doordat de studievoortgangsregistratie niet op orde was en doordat het werkveld (zo jong mogelijk afstuderen) soms de doorslag gaf. Alleen docenten die er thuis een gedetailleerde schaduwadministratie op na hielden hadden het proces volledig onder controle.

Op grond van de gesprekken heeft de inspectie geconstateerd dat de oorzaak van bovengenoemde problemen in verreweg de meeste gevallen gelegen was in administratieve problemen die er toe leidden dat studieresultaten niet geregistreerd waren in Osiris.

In zijn reactie d.d. 2 januari 2012 op de conceptversie van bovenstaande passages geeft het College van Bestuur de volgende reactie: 'Het onderwerp van de Laban is in het gesprek tussen het College van Bestuur en de inspectie enkel genoemd als voorbeeld over hoe je tegen een theoretisch vak en de toepassing ervan kunt aankijken. Dat is geen visie, maar een toelichting op een situatie. Doordat vervolgens de inspectie in haar rapport tegen deze toelichting ingaat, wordt een tegenstelling gecreëerd, die niet aan de orde is. Ook voor het College van Bestuur van Codarts geldt dat alle onderdelen in het curriculum getoetst dienen te worden.'

Deelconclusie
De positie van de theoretische vakken is bij sommige opleidingen goed verankerd, maar er zijn ook opleidingen waar deze vakken incidenteel in het gedrang zijn gekomen.

4.4 ADMINISTRATIE VAN DE STUDIEVOORTGANG

Werkwijze
In 2007 heeft Codarts het studievoortgangsregistratiesysteem Osiris in gebruik genomen. In Osiris worden alle behaalde resultaten per student geregistreerd. De inspectie heeft deze gegevens geanalyseerd op thema's die in het onderzoek aan de orde waren, zoals de registratie van vrijstellingen en de positie van theoretische vakken. Naast deze brede analyse van Osiris, zijn er 44 studentdossiers van de cohorten 2007-2008 tot en met 2010-2011 in detail geanalyseerd. Een aantal signalen is nader onder de loep genomen. De nadruk lag op de meest recente cohorten. De steekproef omvatte 39 bachelordossiers en vijf masterdossiers. De steekproef bevatte dossiers van alle opleidingen: Circus arts, Muziek (jazz, klassiek, pop, muziektheater), Dans, Docent dans en Docent muziek. De meeste dossiers in de steekproef waren van studenten Dans en Muziek, de twee grootste opleidingen van Codarts.

Studieloopbanen
Uit de onderzochte dossiers valt geen eenduidig studiepatroon te destilleren. De dossiers lijken veelal individuele studiepaden te beschrijven waarbij echter lang niet altijd goed is vast te stellen wat de relatie is met het reguliere studieprogramma. In 11 van de 44 onderzochte dossiers is sprake van een grillige studieloopbaan waar in de laatste een of twee jaar van de studie nog een substantieel aantal studiepunten wordt behaald. Het komt voor dat in het laatste jaar nog vakken uit de propedeutische fase worden behaald. Hier wreekt zich een gebrek aan samenhang tussen OER en Osiris.

Uit diverse dossiers blijkt dat studenten op verschillende momenten in de opleiding instromen. Soms betreft dit studenten die al een bachelordiploma hebben, vaak uit het buitenland. Als het studenten met een bachelordiploma uit andere landen in Europa betreft, zijn deze studenten volgens de Bologna-afspraken toelaatbaar. Deze studenten behalen vaak desalniettemin ook hun bachelor en soms zelfs nog hun propedeutisch getuigschrift aan Codarts. Volgens de instelling was het uitreiken van propedeuse-getuigschriften aan deze studenten op zeker moment nodig vanwege regelingen rond verblijfsvergunningen.

Toelating en eindbeoordeling
Het toelatingsexamen voor Muziektheater, Circus arts, Docent muziek en Muziek bevat een theoretisch en een praktisch deel. Voor beide delen is een apart beoordelingsformulier beschikbaar. In twee van de 44 beoordeelde dossiers lijkt het theoretische deel onvoldoende, maar is het uitvoerende deel kennelijk van zodanige kwaliteit dat de student toch wordt toegelaten.

In de meeste dossiers heeft de inspectie een eindbeoordelingsformulier aangetroffen. Vaak wordt gebruik gemaakt van stembriefjes, waarop iedere beoordelaar zijn of haar oordeel opschrijft. Alle oordelen worden samengevat op een eindbeoordelingsformulier. Op deze formulieren ontbreken geregeld één of meerdere handtekeningen. In een enkel geval ontbreekt de handtekening van de voorzitter van de beoordelingscommissie. Ten tweede is in tweederde van de beoordeelde dossiers onduidelijk wat de beoordelingscriteria zijn. De stembriefjes waren niet altijd voorzien van inhoudelijk commentaar, zodat onduidelijk is op welke gronden tot het oordeel is gekomen. Dat geeft onvoldoende houvast bij het vaststellen of en aan welke opleidingscompetenties de student heeft voldaan. In recente dossiers van de opleiding Dans valt op dat er eindformulieren aanwezig zijn die weliswaar inhoudelijk helder zijn, maar of geheel niet ondertekend, of door slechts twee leden van de commissie. Overigens betreft deze onzorgvuldigheid ook tentamenbriefjes; veel stukken zijn niet of deels getekend of steeds door dezelfde persoon (manager).

Registratie van vrijstellingen
Er worden bij Codarts veel vrijstellingen verleend. Dat is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan het gegeven dat er veel buitenlandse studenten instromen die standaardvrijstellingen krijgen toegekend omdat ze al beschikken over een diploma van een bacheloropleiding of een vooropleiding elders in Europa. Uit de studentendossiers en examencommissiestukken blijkt dat in tweederde van de onderzochte dossiers vrijstellingsbesluiten (ondertekend door de examencommissie) aanwezig en volledig zijn, in de andere gevallen ontbreken ze of zijn ze niet aanwezig voor alle vrijgestelde vakken. De schriftelijke onderbouwing van vrijstellingen laat in vrijwel alle gevallen te wensen over omdat de onderliggende stukken die ten grondslag liggen aan de besluiten ontbreken. Op het besluit staat dan slechts 'omdat de student de EVC's heeft aangetoond' of 'omdat de student heeft aangetoond over de competenties te beschikken'. In het eerste geval wordt mogelijk onterecht gesproken van EVC[4] - in veel documenten van Codarts worden de begrippen vrijstellingen en EVC als synoniemen gebruikt.

Een bijzondere categorie vrijstellingen betreft de administratieve correcties: vrijstellingen die aan groepen studenten worden verleend omdat vakken niet gegeven worden of per abuis in de studieboom zijn opgenomen, omdat een docent ziek is of omdat het vak is opgegaan in een ander vak. Overigens gaat dit doorgaans om slechts een enkel studiepunt. De examencommissie richt de vrijstellingbeslissing in die gevallen vaak aan de opleidingsmanager, waarbij ze vermeldt voor welk cohort en opleiding deze vrijstelling geldt.

Op grond van de gesprekken heeft de inspectie geconcludeerd dat de registratie van de vrijstellingen bij Codarts geen correcte weergave is van de onderwijswerkelijkheid. De inspectie constateert dat de verlening van vrijstellingen in de praktijk conform de WHW verloopt.

Administratie van studievoortgang en van toetsing en examinering
De resultaten van (deel)toetsen worden in de studentdossiers op verschillende manieren bijgehouden. Het gaat om individuele tentamenformulieren, om aanwezigheidslijsten en groepsbeoordelingslijsten en om bespreeklijsten. In de bespreeklijsten worden alle behaalde resultaten in een bepaalde periode vastgelegd voor een cohort studenten en deze worden in het docententeam besproken. Er is duidelijk verschil in de kwaliteit en volledigheid van de studentdossiers: sommige dossiers bevatten vrijwel de gehele studieloopbaan, ander bevatten vrijwel geen enkel ten-

4 Evc staat voor erkennen van verworven competenties. Het gaat om kennis en vaardigheden die niet in een formele opleiding zijn verworven. Met behulp van evc kunnen deze worden benut voor het valideren van het cv voor sollicitaties en voor het voorbereiden van nieuwe loopbaan- en scholingsbeslissingen. Daarnaast kan evc als opstap dienen voor herintredende werknemers en werkzoekenden en is het een instrument binnen het personeelsbeleid van werkgevers. Tegelijkertijd is het een instrument voor de overheid om een leven lang leren een stap dichterbij te brengen en de verdere ontwikkeling van de kennissamenleving te stimuleren (Inspectie van het Onderwijs, 2009).

tamenbriefje. Er ontbreekt een heldere beleidslijn die regelt welke documenten door wie worden vastgelegd en gearchiveerd. De decentrale registratie van studievoortgang maakt controle op volledigheid extra lastig. Bovendien zijn er geen op schrift gestelde afspraken over belangrijke borgingsaspecten:

a) Hoewel tentamenbriefjes vaak onvolledig zijn getekend, worden de resultaten toch in Osiris vastgelegd.
b) Er is onvoldoende waarborg dat de BSA norm wordt behaald en gerespecteerd.
c) Tentamenresultaten worden soms pas maanden na dato ingevoerd. In 28 van de 44 onderzochte dossiers worden meerdere toetsresultaten pas na meer dan vier maanden geregistreerd. Daarbij zijn er ook ernstige uitschieters, waarbij toetsresultaten pas meer dan een jaar na de feitelijke toetsdatum worden geregistreerd: 18 tot zelfs 36 maanden na dato worden er resultaten ingeboekt.
d) Resultaten die volgens de interne taakverdeling door de opleiding zouden moeten worden geregistreerd, worden door CSA geregistreerd (bijvoorbeeld omdat er binnen een academie geen administratieve kracht beschikbaar is of omdat er correcties moeten worden doorgevoerd als toetsen behaald zijn, maar niet geregistreerd).
e) Uit studievoortgangsoverzichten blijkt geregeld dat studenten een jaar voor hun afstuderen nog een substantieel aantal studiepunten missen, soms zelf uit hun propedeuse. Dan gaat het om meer studiepunten dan redelijkerwijs in een jaar behaald kunnen worden (meer dan 100 EC in een jaar). Op grond van de gesprekken concludeert de inspectie dat deze overzichten de onderwijswerkelijkheid niet dekken, maar onvolledig zijn als gevolg van ernstige administratieve tekortkomingen.
f) De invoer van de diplomadatum roept vragen op. Volgens de interne procedures van Codarts moet dit de toetsdatum van het laatst behaalde resultaat zijn. Bij een aantal dossiers zijn echter nog na deze datum resultaten verwerkt. Dit is opnieuw te verklaren doordat de administratie de onderwijswerkelijkheid niet dekt. In de praktijk wordt het diploma pas uitgedraaid als de onderwijsmanager het studievoortgangsoverzicht heeft getekend waaruit blijkt dat alle onderwijsresultaten zijn behaald. Dat kan pas als alle resultaten zijn verwerkt in Osiris. Zo kan het gebeuren dat een student een diploma krijgt uitgereikt dat enkele weken eerder gedateerd is (namelijk op de toetsdatum van het laatst behaalde resultaat).
g) De vertaling van het curriculum naar Osiris laat een grote versnippering aan toetsen en vakken zien. Er bestaan voor één en hetzelfde vak regelmatig zeer veel vakcodes.

CSA heeft dit najaar erg hard gewerkt aan verbetering van de administratie, maar het verbeterbeleid van de administratie is zeker nog niet voldoende effectief en gestructureerd. Uit de analyse van Osiris en de dossiers plus de onderlinge samenhang daartussen blijkt dat Codarts op papier nog niet voldoende administratieve grip heeft op alle delen van het onderwijsproces. Docenten / SLB-ers en studenten zeggen tegen de inspectie dat ze nog steeds onvoldoende inzicht hebben in studievoortgang. Wel signaleren sommigen verbetering van de situatie.

Het complexe geheel van het versnipperde curriculum, de vele deeltijddocenten, de individuele studiepaden, onvoldoende structuur in OER en studentenadministratie en de culturele component van onvoldoende eigenaarschap/discipline voor deze processen maken de opgave om de schriftelijke neerslag van het onderwijsproces goed te regelen en goed te laten lopen groot. Dit is Codarts in elk geval nog niet gelukt.

Deelconclusie
De inspectie concludeert dat de studievoortgangsadministratie en de schriftelijke onderbouwing van vrijstellingen ernstig tekort schieten. Dat is niet uitsluitend toe te schrijven aan tekortkomingen in de administratieve processen, maar ook aan onvoldoende discipline bij docenten en managers. Er zijn overigens aanzienlijke verschillen per opleiding en per cohort.

De Kadernotitie Codarts Studentendossier van september 2011 zet heldere lijnen voor verdere verbetering uit. De inspectie mist in de notitie nog wel een tweetal belangrijke punten: 1) het dossier moet aantonen dat beoordeling in handen is van inhoudsdeskundigen, niet van managers; 2) het moet duidelijk zijn hoe de bewaking geregeld is van de 'drempels': BSA, propedeuse, toegang tot afstuderen.

4.5 KLACHTENREGELING

Naar aanleiding van aan klacht van een voormalig masterstudent Kunsteducatie heeft de inspectie in april 2011 al een bezoek gebracht aan Codarts voor een gesprek met het College van Bestuur over deze klacht. De inspectie constateerde destijds dat Codarts met haar klachtregelingen niet volledig voldeed aan artikel 7.59a en 7.59b van de WHW. Het ontbrak aan een toegankelijke faciliteit voor klachten, zoals in WHW artikel 7.59 a vereist wordt. Bovendien was de bestaande regeling ongewenst gedrag beperkt tot klachten over specifieke gedragingen. Deze regeling is weliswaar noodzakelijk, maar klachten in de zin van de WHW 7.59b (verwijzing naar titel 9.1. 'klachtbehandeling door een bestuursorgaan' van de Algemene Wet Bestuursrecht) betreffen alle vormen van onbehoorlijk gedrag. Dit is breder dan ongewenst gedrag. In de AWB is geformuleerd dat 'een ieder het recht heeft om zich over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan'.

Codarts heeft deze 'toegankelijke faciliteit' ingericht op het intranet onder de naam 'klachtenloket'. Tot dusver is hier volgens het management nog nooit een klacht binnengekomen. Het begrip 'toegankelijk' is in zoverre van toepassing dat iedereen binnen Codarts gemakkelijk toegang heeft tot de site, waar de verschillende mogelijkheden duidelijk beschreven staan: algemene klachten, klachten ongewenst gedrag (vertrouwenspersonen), klokkenluidersregeling, geschillencommissie, college van beroep voor de examens Codarts. Al deze instanties / personen kunnen ook rechtstreeks benaderd worden, dus zonder gebruik te maken van het loket. Dat gebeurt wel zoals bleek uit de gesprekken met de twee vertrouwenspersonen die Codarts anderhalf jaar geleden heeft aangesteld. Het aantal gevallen bleef overigens beperkt tot drie. Van studenten heeft de inspectie bovendien begrepen dat zij met eventuele klachten of problemen altijd eerst naar hun eigen opleiding gaan. Daar wordt meestal wel een oplossing gevonden.

Minder toegankelijke aspecten van het klachtenloket zijn 1) dat klachten rechtstreeks aan (de secretaris van) het College van Bestuur gericht moeten worden; 2) dat de inzender geen automatische ontvangstbevestiging krijgt.

Deelconclusie
Van de interne klachtenregeling wordt nauwelijks gebruik gemaakt.

4.6 WAARBORGEN VOOR HET EINDNIVEAU

Uit hetgeen in de paragrafen 4.1 tot en met 4.5 aan de orde is gekomen, blijkt dat de waarborgen voor het eindniveau in belangrijke mate voor verbetering vatbaar zijn. Met name de rol van het interne toezicht en de administratie van de studievoortgang hebben dringend aandacht nodig. Maar ook op de andere punten (examencommissie, positie theoretische vakken en klachtenregeling) valt nog winst te behalen. Het complexe geheel van het versnipperde curriculum, de vele deeltijddocenten, de individuele studiepaden, onvoldoende structuur in OER en studentenadministratie en de culturele component van onvoldoende eigenaarschap/discipline voor deze processen maken de opgave om de schriftelijke neerslag van het onderwijsproces goed te regelen en goed te laten lopen groot. Dit is Codarts in elk geval nog niet gelukt.

Dat de inspectie op dit moment geen aanleiding ziet tot zorgen over het artistieke eindniveau is toe te schrijven aan de volgende karakteristieke eigenschappen van de opleidingen van Codarts:

a) Er is strenge selectie aan de poort.
b) Er is sprake van consequente toepassing van het 'veel-ogen-en-oren-principe' bij beoordeling en toetsing.
c) De afsluiting van de opleidingen bestaat uit een openbaar eindexamen (dat verschillende verschijningsvormen kent) met een publiek optreden waarbij het werkveld vertegenwoordigd is.
d) Het aandeel buitenlandse studenten in de totale studentenpopulatie is groot,

hetgeen aantoont dat er sprake is van een sterke internationale reputatie.

e) De positie van Codarts-afgestudeerden in het werkveld is vergelijkbaar met die van afgestudeerden van andere Nederlandse kunstvakhogescholen.

5 VERVOLG

5.1 VERVOLGACTIVITEITEN VAN DE INSPECTIE

De inspectie vraagt Codarts om uiterlijk 1 maart 2012 een verbeterplan aan te leveren dat duidelijk maakt hoe de geconstateerde tekortkomingen zullen worden aangepakt. De inspectie zal de uitvoering van het verbeterplan van nabij volgen. Begin 2013 zal de inspectie opnieuw onderzoek doen om na te gaan of de tekortkomingen zijn weggewerkt. Daarbij zal de inspectie dezelfde onderwerpen aan de orde stellen:

1. Functioneren van het interne toezicht;
2. Studievoortgangsregistratie en studentendossiers;
3. Schriftelijke onderbouwing van vrijstellingen;
4. Functioneren van de examencommissie;
5. Functioneren van de interne klachtenregeling.

5.2 VERVOLGACTIVITEITEN VAN DE NVAO

De inspectie zal de NVAO vragen bij komende accreditaties gerichte aandacht te besteden aan de positie van de theoretische vakken. Daar waar dit aspect het meeste aandacht vraagt – de Dans – is dit per direct aan de orde, aangezien de voorbereidingen voor de volgende accreditatieronde in volle gang zijn.

5.3 VERVOLGACTIVITEITEN VAN CODARTS

Een aantal van de door signaalgevers en klokkenluiders naar voren gebrachte klachten heeft de inspectie niet nader onderzocht. De inspectie vraagt het College van Bestuur om uiterlijk per 1 maart 2012 schriftelijk aan de inspectie te rapporteren of deze klachten gegrond zijn, waarom ze wel of niet gegrond zijn en hoe de resterende problemen zullen worden aangepakt. Bij het vervolgbezoek begin 2013 zal de inspectie op deze zaken terugkomen.

De meeste van deze klachten betreffen zaken die binnen de instelling al veelvuldig aan de orde zijn gesteld en die dus voor het management niet nieuw zullen zijn. ***De inspectie citeert in de volgende lijst de klagers, zonder daarmee een uitspraak te doen over de vraag of deze klachten al dan niet gegrond zijn:***

1. *De verhuizing (in 2010) van de theorievakken naar het Rotterdam Building zou deze vakken en de betreffende docenten in een nadelige positie geplaatst hebben: ze raken afgesneden van wat er binnen de opleidingen gebeurt, ze missen contact met de werkvloer, ze hebben verminderde toegang tot de mediatheek, de lesruimten zijn veel te gehorig.*
2. *De verplaatsing van de fysiotherapie en andere gezondheidsvoorzieningen vanaf het Kruisplein naar het Rotterdam Building zou een onbegrijpelijke beslissing zijn, die tot onwenselijke gezondheidsrisico's voor studenten en docenten leidt.*
3. *De toetsing van het ensemblespel bij klassiek en jazz zou gedurende een bepaalde periode onvoldoende zijn geweest – er was slechts een aanwezigheidsplicht.*
4. *Het instrumentarium in de lesruimten en studio's zou niet goed onderhouden worden; met name blijken piano's en vleugels vaak slecht gestemd. Dit zou volgens sommigen vooral te wijten zijn aan het ontbreken van een goede beheersregeling voor de studio's. De ruimten gaan niet (altijd) op slot en daardoor staan de instrumenten te vaak bloot aan onoordeelkundig en te ruw gebruik.*
5. *Niet alle opleidingen zouden beschikken over een docentenkamer, terwijl daar uitdrukkelijk behoefte aan bestaat voor onderling overleg en afstemming. Ook ontbreekt een ruimte waar een docent in een rustige omgeving een begeleidingsgesprek met een student kan houden. Dat gebeurt nu in de kleedkamers.*

BIJLAGE 1 BRONVERMELDING

1. Codarts documenten

Onder meer:

a) Dossieronderzoek door externe consultant, augustus 2011
b) Dossieronderzoek door interne taskforce studentendossiers, september 2011
c) Zelfevaluatie examinering, september 2011
d) Kadernotitie studentendossier, september 2011
e) Jaarverslagen 2009 en 2010
f) Managementinformatie 2010 en 2011
g) Notities van de afdeling kwaliteitszorg
h) Module-evaluaties
i) Verslagen van vergaderingen van MR en Raad van Toezicht
j) Moduleboek Docent Muziek; onderdelen moduleboeken overige opleidingen
k) Onderwijs Examenregeling algemeen (2010-2011 en 2011-2012)
l) Onderwijs Examenregelingen per opleiding (2010-2011 en 2011-2012)
m) Reglementen en statuten
n) Studiegidsen Muziek, Dans en Circus Arts
o) Werkplan examencommissie
p) Huishoudelijk reglement examencommssie

2. Documenten verstrekt door signaalgevers en klokkenluiders

3. Gerechtelijke uitspraken in rechtszaken tussen Codarts en (ex)medewerkers van de instelling

4. Overig

Commissie Dijkgraaf (2010). *Onderscheiden, verbinden, vernieuwen - de toekomst van het kunstonderwijs.* Adviesrapport van de commissie-Dijkgraaf over de toekomst van het kunstonderwijs.

Kamerbrief over de stand van zaken aansluiting kunstvakonderwijs-arbeidsmarkt (2010).

HBO-Raad (2006). *Branchecode Governance HBO*.

HBO-Raad (2011). *Focus op Toptalent. Sectorplan kunstvakopleidingen.*

Inspectie van het Onderwijs (2009). *Competent erkend? Over het erkennen van verworven competenties in het hoger onderwijs.*

Inspectie van het Onderwijs (2011). *Alternatieve afstudeertrajecten en de bewaking van het eindniveau in het hoger onderwijs.*

Keuzegids voltijd HBO (2012).

Koninklijke Nederlandse Toonkunst Vereniging (2009). *Onderzoeksverslag Project Innovatie Beroepspraktijk.*

Nuffic (2011). *Mobiliteit in beeld 2011 – internationale mobiliteit in het Nederlands hoger onderwijs.*

NVAO (meerdere jaren). *VBI-rapporten en accreditatiebesluiten Codarts-opleidingen*.

NVAO (2009). *Analyse visitatierapporten kunstvakopleidingen*. Den Haag, NVAO.

BIJLAGE 2 AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
BSA	Bindend Studie Advies
BVE	Beroeps- en Volwassenen Educatie
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
CSA	Centrale Studenten Administratie
College van Bestuur	College van Bestuur
EC	European Credit point (studiepunt)
ECTS	European Credit Transfer System
EVC	Erkennen Verworven Competenties
Klokkenluider	persoon die melding maakt van (vermoedens van) misstanden binnen de instelling / organisatie waar hij / zij werkzaam is
MR	MedezeggenschapsRaad
MTO	Medewerker Tevredenheids Onderzoek
NSE	Nationale Studenten Enquête
NVAO	Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie
OER	Onderwijs- en Examenregeling
ROA	Research Instituut Onderwijs - Arbeidsmarkt
Raad van Toezicht	Raad van Toezicht
Signaalgever	persoon die melding maakt van (vermoedens van) misstanden binnen een instelling / organisatie waar hij / zij zelf niet of niet (meer) werkzaam is
SLB-er	Studieloopbaanbegeleider
STO	Student Tevredenheids Onderzoek
TNO	Toets Nieuwe Opleiding
WHW	Wet op Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek
WOT	Wet op het Onderwijs Toezicht
WVB	Wet Versterking Besturing (wijziging van de WHW ingegaan per 1 september 2010)